

Govor mržnje u Republici Hrvatskoj za vrijeme pandemije Covid-19

Pušelja, Robert

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:457598>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-15**

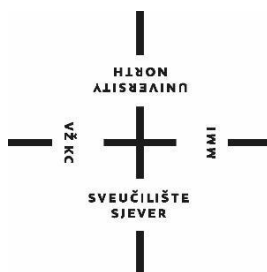

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

SVEUČILIŠTE SJEVER
SVEUČILIŠNI CENTAR VARAŽDIN

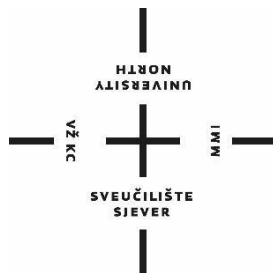
DIPLOMSKI RAD br.256 /OJ/2022

**GOVOR MRŽNJE U REPUBLICI HRVATSKOJ ZA VRIJEME
PANDEMIJE COVID-19**

Robert Pušelja

Varaždin, rujan 2022.

SVEUČILIŠTE SJEVER
SVEUČILIŠNI CENTAR VARAŽDIN
Studij Odnosi s javnostima

DIPLOMSKI RAD br. 256/OJ/2022

**GOVOR MRŽNJE U REPUBLICI HRVATSKOJ ZA VRIJEME
PANDEMIJE COVID-19**

Student:

Robert Pušelja, 1566/336D

Mentor:

doc.dr.sc. Tvrтко Jolić

Varaždin, rujan 2022.

SAŽETAK

Govor mržnje je negativni oblik komunikacije koji je usmjeren prema pojedincu ili skupini ljudi. To je govor koji vrijeđa dostojanstvo osobe. Takav govor ima za cilj uvrijediti, omalovažiti, povrijediti osjećaje, uvjerenja druge osobe ili skupine. U današnjem vremenu kada je oblik komunikacije među ljudima globaliziran raznim društvenim mrežama i internetskim aplikacijama možemo reći da nikad nije bilo jednostavnije i brže proširiti negativan oblik komunikacije, u ovom slučaju govor mržnje. Posljedice takve komunikacije mogu dovesti do nasilja koje ugrožava onoga prema kome je govor mržnje upućen. U ovom radu govorit ćemo o govoru mržnje za vrijeme pandemije Covid-19 i pokušati otkriti nove oblike govora mržnje, koji se konzumiraju putem društvene mreže Facebook. Kroz rad ćemo probati razjasniti postojanje granice između slobode govora kao ljudskog prava i govora mržnje kao neprihvatljivog govora. Također ćemo prikazati na koji način su govor mržnje i sloboda govora utemeljeni kroz zakonodavni okvir Republike Hrvatske i Europske Unije.

Empirijski dio rada obuhvatit će primjere govora mržnje u Republici Hrvatskoj za vrijeme pandemije Covid-19, te će se kvalitativnim istraživanjem; primjenom metode analize sadržaja istražiti kakvi su sve oblici govora mržnje prisutni tijekom pandemije. Istražit ćemo koji su razlozi zbog kojih čitatelji posežu za takvim negativnim oblikom komunikacije, koji nije prihvatljiv u demokratskom suvremenom društvu.

Ključne riječi: *govor mržnje, pandemija Covid-19, komunikacija, cijepljenje, sloboda*

SUMMARY

Hate speech is a negative form of communication directed towards an individual or a group of people. It is speech that offends a person's dignity. It aims to offend, belittle, hurt feelings and beliefs of another person or a group. In today's times, when the form of communication between people is globalized by various social networks and internet applications, we can say that it was never simpler and faster to spread a negative form of communication, in this case hate speech. The consequences of such communication can lead to violence that endangers the person towards whom the hate speech is directed. In this thesis we will talk about hate speech during the Covid-19 pandemic and try to discover new forms of hate speech, which are consumed through the social network Facebook. Through this paper, we will try to clarify the existence of a boundary between freedom of speech as a human right and hate speech as an unacceptable speech. It will also be shown how hate speech and freedom of speech are established through the legislative framework of the Republic of Croatia and the European Union. The empirical part of this paper includes examples of hate speech in Croatia during the time of Covid-19 pandemic, and with qualitative research, using the method of content analysis, we will investigate what forms of hate speech are present during the pandemic. We will investigate why readers reach for such a negative form of communication, which is not acceptable in democratic modern society.

Keywords: hate speech, Covid-19 pandemic, communication, vaccination, freedom

Prijava diplomskog rada

Definiranje teme diplomskog rada i povjerenstva

ODJEL	Odjel za odnose s javnostima		
STUDIJ	diplomski sveučilišni studij Odnosi s javnostima		
PRISTUPNIJE	Robert Pušelja	MATIČNI BROJ	0253024787
DATUM	6.7.2022.	KOLEGIJ	Etika u odnosima s javnostima
NASLOV RADA	Govor mržnje u Republici Hrvatskoj za vrijeme pandemije Covid-19		
NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU	Hate speech in the Republic of Croatia during the Covid-19 pandemic		
MENTOR	dr.sc. Tvrтко Jolić	ZVANJE	Docent
ČLANOVI POVJERENSTVA	1. doc. dr. sc. Darjo Čerepinko - predsjednik		
	2. doc. dr. sc. Gordana Lesinger - članica		
	3. doc. dr. sc. Tvrтко Jolić - mentor		
	4. doc dr. sc. Ana Globočnik Žunec - zamjenska članica		
	5.		

Zadatak diplomskog rada

BROJ	258/OJ/2022
OPIS	Cilj ovog diplomskog rada je razmotriti pojave novih oblika govora mržnje u medijskom prostoru Republike Hrvatske za vrijeme pandemije virusa Covid-19 (2020-2022). U radu će se razmotriti što je to govor mržnje, izložiti etički i zakonodavni okvir koji uređuje pitanje govora mržnje, te ukazati na nove oblike govora mržnje koji su se pojavili za vrijeme pandemije Covid-19. U radu je potrebno: 1. Odrediti što je to govor mržnje2. Razmotriti odnos govora mržnje i slobode govora3. Istražiti etičke norme relevantne za govor mržnje4. Ukazati na zakonodavni okvir koji uređuje slučajeve govora mržnje u RH i EU5. Iznijeti primjere govora mržnje povezane s pandemijom Covid-19

ZADATAK UROČEN 1. srpnja 2022.

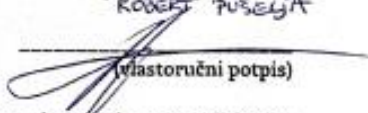
[Handwritten signature]

Sveučilište
SjeverSVEUČILIŠTE
SJEVERIZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, ROBERT PUŠEJA (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom GOVOR MIŠLENJE U REPUBLICI HRVATSKOJ ZA VRIJEME PANDEMJE COVID 19 (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

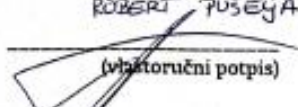
Student/ica:
(upisati ime i prezime)
ROBERT PUŠEJA

(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, ROBERT PUŠEJA (ime i prezime) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom GOVOR MIŠLENJE U REPUBLICI HRVATSKOJ ZA VRIJEME PANDEMJE COVID 19 (upisati naslov) čiji sam autor/ica.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)
ROBERT PUŠEJA

(vlastoručni potpis)

Sadržaj

1. UVOD.....	1
1.1. Problem i predmet istraživanja.....	2
1.2. Ciljevi istraživanja	3
1.3. Izvori i metode prikupljanja podataka.....	3
1.4. Struktura rada	4
2. SLOBODA GOVORA.....	5
2.1. Zakonodavni okvir kojim se regulira sloboda govora u RH I EU	6
2.2. Ograničenja i zloupotreba slobode govora.....	8
3. GOVOR MRŽNJE	10
3.1. Neprihvatljiv govor	11
3.2. Zakonodavni okvir kojim se regulira govora mržnje u RH	12
3.3. Zakonodavni okvir kojim se regulira govor mržnje u EU	16
4. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE "GOVOR MRŽNJE U REPUBLICI HRVATSKOJ ZA VRIJEME PANDEMIJE COVID-19"	18
4.2. Metoda istraživanja	19
4.3. Uzorak i ključne riječi.....	20
4.4.1. <i>Primjeri govora mržnje na izabranom uzorku</i>	21
4.5. Rezultati istraživanja.....	41

5. ZAKLJUČAK	42
LITERATURA.....	44
POPIS TABLICA.....	46
POPIS GRAFIKONA	46

1. UVOD

Svijet je danas postao jedno globalno selo u kojem se putem interneta, medija i društvenih mreža može u vrlo malo koraka doći do pojedine osobe na nekom drugom udaljenom mjestu. Tako je 11.03.2020. godine ministar zdravstva dr.sc. Vili Beroš donio odluku o proglašenju epidemije bolesti Covid 19 uzrokovane virusom SARS-CoV-2 na razini Republike Hrvatske. Do danas smo se mogli uvjeriti kojom brzinom informacije putem medija dolaze do javnosti, u ovom slučaju do konzumenata tih informacija - koje mogu biti istinite, lažne, manipulativne ali i neke informacije koje potiču negativnu komunikaciju između građana, a to je govor mržnje. Tijekom pandemijskog razdoblja, koje je za nama, mogli smo zamijetiti koliko je tanka granica između prava na slobodu govora i izražavanja i prelaska na neprihvatljiv govor sklon uvredama na raznim osnovama. Zapravo nam je poznato da prelazak te granice dovodi do govora mržnje prema pojedincu ili skupini ljudi. Govor mržnje tijekom proteklog pandemijskog vremena je zauzeo svoje mjesto u javnom prostoru i komuniciranju. Kroz takav oblik komunikacije mnogi su ljudi bili konzumenti takvog načina komuniciranja kao davatelji i primatelji. U ovom radu autor će se osvrnuti na zakonodavni okvir kojim je reguliran govor mržnje u Republici Hrvatskoj i Europskoj Uniji. Provođenjem empirijskog istraživanja pokušat će se doći do novih spoznaja pojave govora mržnje. Također analizirat će se oblici govora mržnje, koji su se pojavljivali tijekom pandemije i prema kome je upućen takav govor.

1.1. Problem i predmet istraživanja

Temeljni problem ovog istraživanja je govor mržnje u medijskom prostoru Republike Hrvatske. Pritom se pod medijskim prostorom podrazumijevaju internetski portali, tiskovine, radijske i televizijske informativne emisije, ali i društvene mreže, koje su zapravo u zadnjih 10 godina zaokupirale ozbiljan dio medijskog prostora.

U velikom broju informacija kojima smo okruženi može se sve više primijetiti da nam nedostaje objektivnosti, kritičnosti, sagledavanja određenih informacija koje konzumiramo iz više različitih strana, koje se ideološki, politički, svjetonazorski ne trebaju slagati s našim stavovima. Za objektivnu kritičnost i razlučivanje potrebni su nam i mediji kao kanali informiranja u kojima možemo doći do informacija s različitih gledišta i na osnovu toga donositi mišljenja i zaključke.

Za postizanje dijaloga potrebno je uložiti trud u osobni razvoj. Tako isto potrebno je i na državnoj razini stvoriti određenu okolinu i klimu u kojoj je govor mržnje zaista govor koji nailazi na osudu od strane pojedinca i društva. Cilj ovog rada je prikazati primjere govora mržnje koji su se mogli pronaći u komentarima medijskih objava na društvenoj mreži Facebook, prema odabranim medijima za ovaj rad, a to su Jutarnji list, portal Priznajem.hr i Faktograf.hr.

1.2. Ciljevi istraživanja

Cilj istraživanja je prikazati i utvrditi postojanje oblika govora mržnje tijekom pandemije Covid-19, te kakav je sadržaj u govoru mržnje prisutan u hrvatskom medijskom prostoru.

Istraživačka pitanja ovog diplomskog rada su:

- istražiti govor mržnje tj. postoje li neki novi oblici govora mržnje koji su se pojavili za vrijeme pandemije Covid 19
- istražiti prema kojim osobama je najviše izražen govor mržnje i koji oblik govora mržnje je najviše zastupljen

1.3. Izvori i metode prikupljanja podataka

Za pisanje i izradu ovog rada korištena je literatura s područja medija, novinarstva i etike.

U ovom radu korišteno je kvalitativno istraživanje, pomoću metode analize sadržaja, kroz koju je na odabranom uzorku provedeno istraživanje. U dijelu rada metode istraživanja detaljnije je opisana metoda i način istraživanja.

1.4. Struktura rada

Ovaj diplomski rad sadrži pet glavnih poglavlja sa pripadajućim potpoglavljima. U prvom, uvodnom dijelu rada navode se problemi i predmet istraživanja, ciljevi istraživanja rada te izvori i metode, koji su se koristili tijekom prikupljanja podataka.

Drugo poglavlje je *Sloboda govora*, gdje će se objasniti što je sloboda govora, kao jedno od temeljnih vrijednosti ljudskih prava i sloboda. Postoji li granica između slobode govora i govora mržnje i u kojem trenutku se ta granica prelazi, također, u ovom dijelu rada obrazložit će se i zakonodavni okviri, kojima je uređeno pravo slobode govora i izražavanja u Republici Hrvatskoj i Europskoj Uniji.

Treće poglavlje rada ima naziv *Govor mržnje*, u kojem se pokušava definirati govor mržnje kao neprihvatljiv govor prema tumačenju međunarodnih institucija. Također, govor mržnje prikazan je kroz misli autora, koji su govorili o negativnom obliku komunikacije. Pitamo se što je sve govor mržnje, koji oblici govora mržnje postoje. Postoji li jasna definicija govora mržnje i je li govor mržnje precizno definiran u zakonodavstvu Republike Hrvatske i Europske unije.

Četvrto poglavlje je Empirijsko istraživanje „*Govor mržnje u Republici Hrvatskoj za vrijeme pandemije Covid 19*“, koje se sastoji od metodologije istraživanja i ciljeva istraživanja, postavljenih u istraživačkim pitanjima rada.

Posljednje, peto poglavlje je *Zaključak*, u kojem su predstavljeni svi zaključci ovog rada i postavljeni ciljevi istraživanja. Na samom kraju nalazi se popis literature, koja je korištena za izradu ovoga rada.

2. SLOBODA GOVORA

„Sloboda govora je temeljno ljudsko pravo. U članku 12.UN-ove Univerzalne Deklaracije ljudskih prava iz 1948 stoji da 'svatko ima pravo na slobodu mišljenja i izražavanja'“(Kulenović 2016, str 23). Sloboda govora je zasigurno temeljno ljudsko pravo a kao takvo je perjanica demokracije u demokratskom društvu. Slobodnim govorom i izražavanjem vlastitih misli imamo pravo izraziti svoje stavove, uvjerenja, razmišljanja i osjećaje. Slobodom govora, osim toga što je to stečeno pravo, zapravo imamo i druge benefite koji proizlaze iz tog prava. Tako je jedan od benefita i pluralizam društvene zajednice, kritičko promišljanje, poštivanje različitih stavova i uvjerenja, koji doprinose razvoju pojedinca i društva u cjelini. Društvo bi se trebalo razvijati upravo kroz slobodu govora i na taj način stvarati okolinu poštovanja svake osobe i njenih uvjerenja.

Također, Kulenović će reći da postoji i moralni razlog zbog kojeg treba slobodu govora smatrati kao temeljno pravo. Sloboda govora i izražavanja mišljenja je zapravo preduvjet kojim se ostvaruje autonomija pojedinca. Moramo također reći, da sloboda govora doprinosi u velikoj mjeri i razvoju samog pojedinca, jer se izražavanjem vlastitih misli osoba može preispitivati o svojim stavovima. To će se postići tako da izražavanjem svojih misli nekoj drugoj osobi može dobiti potvrđujuće, negirajuće ili različito mišljenje, iz čega će osoba imati prostor i širinu da promišlja o svojim stavovima i mišljenjima koje je izrekla. Ako se radi o stavovima ili promišljanjima koji su uistinu moralni i etični, ona sama po sebi nemaju takvu razinu autonomije, ako pritom nisu predmet dijaloga s nekom drugom osobom ili skupinom. Vrijednost i snaga osobnih stavova može proizaći u onom trenutku kada se o njima razgovara i iznose druga mišljenja. Društvo današnjice ide prema tome da dijalog zapravo dovodi do mogućnosti promjene mišljenja i stavova, ali također postoji i dogmatski pristup u kojem ni jedna strana ne želi dovesti u pitanje osobne stavove i vrijednosti, smatrajući ih apsolutno ispravnim. Iz odnosa države i pojedinca također možemo govoriti o slobodi govora. Država sa svojim zakonodavnim okvirom treba omogućiti razvoj pojedinca i društva kroz dijalog i rasprave u javnom prostoru. Država treba biti garancija demokracije i razvoja društva kao tolerantnog i različitog.

„Dakle, država nema legitimitet zahtijevati od građana da poštuju njene zakone ako ih je, ograničavajući njihovu slobodu govora isključila iz procesa demokratske deliberacije o valjanosti tih zakona. Sloboda javnog izražavanja konstitutivan je element legitimnosti demokratskog poretka.“(Kulenović 2016, str:24).

2.1. Zakonodavni okvir kojim se regulira sloboda govora u RH I EU

Za zakonodavni okvir u kojem je regulirano pravo slobode govora i izražavanja možemo reći da postoji nekoliko definicija, a jedna od njih je:

Odluka o objavi Deklaracije o ljudskim pravima, članak 19:

„Svatko ima pravo na slobodu mišljenja i izražavanja; to pravo uključuje slobodu zadržavanja mišljenja bez uplitanja i slobodu traženja, primanja i širenja informacija i ideja putem bilo kojeg medija i bez obzira na granice“

(Preuzeto 13.9.2022,izvor:https://narodnenovine.nn.hr/clanci/medunarodni/2009_11_12_143.html).

Možemo reći da pravo slobode mišljenja i izražavanja zadržava u sebi jednu autonomiju i intimnost osobe da svoje stavove, mišljenja i vrijednosti može, ali i ne mora izražavati, ako smatra da će biti narušena njena sloboda. Ovim zakonskim aktom daje se prostor svakoj osobi da samostalno donosi odluke o tome kako će, gdje i u uvjetima za koje procjeni da su joj prihvatljivi izražavati svoje mišljenje.

Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, članak 10.1:

„1.Svatko ima pravo na slobodu izražavanja. To pravo obuhvaća slobodu mišljenja i slobodu primanja i širenja informacija i ideja bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj članak ne sprječava države da podvrgnu režimu dozvola ustanove koje obavljaju djelatnosti radija i televizije te kinematografsku djelatnosti.

2. Kako ostvarivanje tih sloboda obuhvaća dužnosti i odgovornosti, ono može biti podvrgnuto formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom, koji su demokratskom društvu nužni radi interesa državne odgovornosti, teritorijalne cjelovitosti ili javnog reda i mira, radi sprječavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala, radi zaštite ugleda ili prava drugih, radi sprječavanja odavanja povjerljivih informacija ili radi očuvanja autoriteta ili nepristranosti sudbene vlasti.“

(preuzeto 13.09.2022, izvor<https://www.zakon.hr/z/364/%28Europska%29-Konvencija-za-za%C5%A1titu-ljudskih-prava-i-temeljnih-sloboda>)

Konvencija o ljudskim pravima ovim člankom definira pravo osobe da prima i širi informacije bez uplitanja državnih struktura. Međutim, u drugom dijelu članka postoje odgovornosti u slobodi govora, takva odgovornost proizlazi iz drugih članaka koji određuju situacije i prilike kada sloboda govora to nije ili je prešla u drugo područje govora, koji je možda neprihvatljiv. Time sloboda govora nije neko apsolutno pravo, nego u sebi sadrži pravo, ali i odgovornost. U daljnjem dijelu rada upravo ćemo na tom dijelu prava i odgovornosti detaljnije govoriti o slobodi govora koja to nije i koja prelazi svoje granice. A takav govor, koji prelazi granice moralnih, etičkih, vjerskih i drugih načela zapravo krši i povrjeđuje stavove, vrijednosti i načela druge osobe. Takav govor je neprihvatljiv u javnom prostoru i nazivamo ga govor mržnje.

Ustav Republike Hrvatske, članak 38:

„Jamči se sloboda mišljenja i izražavanja misli. Sloboda izražavanja misli osobito obuhvaća slobodu tiska i drugih sredstava priopćavanja, slobodu govora, javnog nastupa i slobodno osnivanje svih ustanova javnog priopćavanja.

Zabranjuje se cenzura. Novinari imaju pravo na slobodu izvještavanja i pristupa informaciji. Jamči se pravo na pristup informacijama koje posjeduju tijela javne vlasti. Ograničavanje prava na pristup informacijama moraju biti razmjerna naravi potrebe za ograničavanjem u svakom pojedinom slučaju te nužne u slobodnom i demokratskom društvu, a propisuje se zakonom.

Jamči se pravo na ispravak svakomu komu je javnom viješću povrijeđeno Ustavom i zakonom uređeno pravo.“

(preuzeto 13.9.2022, izvor: <https://www.zakon.hr/z/94/Ustav-Republike-Hrvatske>)

Ustav Republike Hrvatske jamči svakoj osobi pravo na slobodu mišljenja i izražavanja misli. Iz toga proizlazi temeljno pravo koje pojedina država omogućava svakom svojem građaninu - pravo da slobodno govori i misli.

2.2. Ograničenja i zloupotreba slobode govora

U svijetu u kakvom danas živimo, gdje se mišljenje pojedinca u nekoliko sekundi izlaže mnogim ljudima putem društvenim mreža, dolazi do mogućnosti kritike i pohvale, slaganja ili neslaganja s iznesenim stavovima. Međutim, treba reći da u nedostatku pluralizma i svijesti o poštivanju tuđeg mišljenja često dolazi do konfrontacija, koje dovode i do neželjenih oblika govora, kao što je govor mržnje. Također, pravo na slobodu govora nosi i odgovornost. „Samo po sebi, ovo pravo nikome ne daje slobodu koja prelazi granice prihvatljive komunikacije i poštivanja druge osobe kao čovjeka jednakom sebi. Sloboda izražavanja je temelj kvalitetnog demokratskog društva“ (Alaburić 2003, str: 14).

Odmah na početku može se pojasniti zašto ovo temeljno pravo nije i apsolutno pravo. Navedeno će se pojasniti kroz zakonodavni okvir, koji je postavljen na razini Republike Hrvatske i Europske Unije.

„Iako se pravo na slobodu zbog svoje vrijednosti opravdano smatra temeljnim pravom, ono nije apsolutno pravo. Deklaracija o ljudskim pravima dopušta ograničavanje slobode govora kada je riječ o napadu na „čast i ugled“ (UNHR, čl.13), prava i slobode drugih i zadovoljenje pravičnih apostulata morala, pravnog poretka i općeg blagostanja u demokratskom društvu (UNHR, čl.19)“ (Kulenović 2016, str 25).

Ustav Republike Hrvatske, Članak 16:

1. Slobode i prava mogu se ograničiti samo zakonom da bi se zaštitila sloboda i prava drugih ljudi te pravni poredak, javni moral i zdravlje.

2. Svako ograničenje slobode ili prava mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju.

(preuzeto 13.9.2022, izvor: <https://www.zakon.hr/z/94/Ustav-Republike-Hrvatske>)

U ustavu Republike Hrvatske vidi se da sloboda govora može biti ograničena u slučajevima kada se jednim pravom povrjeđuje pravo druge osobe, skupine ili se radi o javnoj ugrozi. U takvim okolnostima se temeljno pravo ograničava kako bi se zaštitila druga strana koja je oštećena.

Ustav Republike Hrvatske, članak 17:

„1. U doba ratnog stanja ili neposredne ugroženosti neovisnosti i jedinstva države, te velikih prirodnih nepogoda pojedine slobode i prava zajamčena Ustavom mogu se ograničiti. O tome odlučuje Hrvatski sabor dvotrećinskom većinom svih zastupnika, a ako se Hrvatski sabor ne može sastati na prijedlog Vlade i uz supotpis predsjednika Vlade, Predsjednika Republike.

2. Opseg ograničenja mora biti primjeren naravi pogibelji, a za posljedicu ne može imati nejednakost osoba s obzirom na rasu, boju kože, spol, jezik, vjeru, nacionalno ili socijalno podrijetlo.

3. Niti u slučaju neposredne opasnosti za opstanak države ne može se ograničiti primjena odredbi Ustava o pravu na život, zabrani mučenja, surovog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, o pravnoj određenosti kažnjivih dijela i kazni, te o slobodi misli, savjesti i vjeroispovijedi.“

(preuzeto 13.9.2022, izvor: <https://www.zakon.hr/z/94/Ustav-Republike-Hrvatske>)

Ovim člankom vidimo da postoje izvanredne i općenite situacije u kojima je interes opstojnosti države i njenog integriteta ispred prava slobode govora. Također, i u tim situacijama potrebno je imati osjetljivost, tako da ni jedna društvena skupina ili pojedinac po bilo kojoj osnovi ne budu prekomjerno ograničeni.

Ograničenje slobode govora proizlazi iz onih situacija gdje se ta sloboda i pravo mogu zloupotrijebiti. Tako možemo, na osnovu slobode govora iznositi neistine o drugoj osobi, ismijavati, uvrijediti, omalovažavati osobu, njen identitet i dostojanstvo. Svi zakonodavni akti, koje smo naveli, govore u prilog tome da pravo nosi i odgovornost, također nosi i kaznenu odgovornost kada je ta sloboda zloupotrijebljena. Kroz pandemijsko vrijeme, te potres koji se dogodio 29. prosinca 2020. godine u Petrinji i 22. ožujka 2020. u Zagrebu, stvoreni su teški psihološki uvjeti za građane, koji su se već tada teško nosili s mjerom „Lockdown“ i zatvaranjem u kuće i stanove na nekoliko tjedana. Te okolnosti su uzete kao podloga, u kojoj su ljudi namjerno ili ne, slobodu govora koristili kao pravo da svoje frustracije u najvećem dijelu iskažu prema državnoj vlasti, kriznom stožeru i medijima. U daljnjem dijelu rada preciznije će se obrazložiti i prezentirati kako sloboda govora prelazi u neprihvatljiv govor tj. govor mržnje.

3. GOVOR MRŽNJE

„Govor mržnje naličje je slobode koje se oslobodilo moralnih, misaonih i vjerskih stega.“(S. Alić:723). Gledajući iz ovoga što navodi Alić, govor mržnje proizlazi iz slobode govora koja izlazi iz uzusa moralnih, vjerskih i etičkih načela. Za osobe koje su vjernici i pripadnici religija, to je izlazak iz njihovih vjerskih načela i vrijednosti. Kroz ta načela i vrijednosti čovjek može ostati u granicama slobode govora i ne prelazi u govor mržnje, u kojem bi uvrijedio osjećaje i vrijednosti druge osobe, a najbitnije samo dostojanstvo te osobe. Govor mržnje danas se vrlo lako može proizvesti i konzumirati, s obzirom da živimo u vremenu kada se putem interneta i svih digitalnih kanala informacija širi u nekoliko sekundi.

Na tragu izrečenog, govori se o govoru mržnje, koji u današnjem vremenu dolazi na razne načine komuniciranja; kroz medije svih vrsta, javne skupove, političke svađe. Zapravo, mediji su danas pozornica i jedan svojevrsni poligon za distribuciju informacija, kako pozitivnih tako i negativnih, istinitih i lažnih.

Govor mržnje ni u jednom zakonodavnom okviru nije precizirano određen nekim zakonom i člankom, prema kojem bi se postupalo. U prilog tome ide i činjenica da bi svaka država za sebe trebala odrediti što je govor mržnje prema njenim kulturnim, etičkim, moralnim načelima. Prethodno je u radu spomenuto da je sloboda govora zakonski definirana i da svako istupanje iz granica tog prava zadire u nečije drugo pravo. Upravo na toj granici započinje jedan od oblika govora mržnje.

Govor mržnje je zapravo svaki oblik govora, koji narušava integritet i ljudsko dostojanstvo druge osobe ili više njih. Može se reći da je zapravo govor mržnje nedostatak poštovanja svake osobe s kojom se komunicira, gdje zapravo jedna osoba zauzima agresivan i nametljiv stav nad drugom osobom, na način da je vrijeđa na bilo kojoj osnovi, želeći na taj način opravdati svoj negativan govor. „Govor mržnje je nepoželjan oblik javnog govora koji ni na koji način ne obogaćuje demokratski diskurs.“ (Kulenović 2016, str:33).

Zapravo je vrlo jasno da govor mržnje doprinosi jedino ostvarenju napetosti koja može kulminirati nasiljem u fizičkom, psihičkom i emocionalnom obliku; izraženo prema nekoj osobi ili skupini. Kako i Kulenović navodi - to je nepoželjan oblik, a trebalo bi nadodati, da je to destruktivan oblik komunikacije, koji se svojim ponavljanjem umnaža u društvenom javnom prostoru. U vrijeme pandemije Covid 19, mnogi su ljudi u strahu od zaraze Covidom 19 postali manje osjetljivi na osjećaje drugih ljudi. U prvi plan velikog dijela ljudi, dolazi zdravlje i strah od teškog oboljenja ili onog najgoreg - gubitka života uzrokovanog Covid 19 bolešću. U takvim uvjetima govor mržnje na

društvenim mrežama, portalima i općenito digitalnom internetskom javnom prostoru donosi dodatnu negativnu energiju. Stvaranjem takvih uvjeta života govor mržnje se umnaža i povećana je vjerojatnost pojave nasilja u bilo kojem obliku.

Svaki oblik negativnog načina govora ostavlja određeni emocionalni trag na osobi koja je cilj takvog govora, ali zasigurno i na osobama koji su svjedoci takvog govora, što je recimo primjer komunikacije na društvenim mrežama i portalima, gdje zapravo mnogi čitatelji nisu počinitelji, ali su u većoj ili manjoj mjeri žrtve, kroz konzumaciju takvog govora u komentarima ispod nekog novinarskog članka. Za vrijeme pandemije Covid-19 učestala je praksa svakodnevnih rasprava na društvenim mrežama o temama postojanja pandemije, cijepljenja, ugrožavanja ljudskih prava i sloboda. U takvoj komunikaciji sloboda govora, koja nema argumentiranost izrečenog vrlo često prelazi u neki oblik negativnog govora, kao načina obrane vlastitih stavova.

3.1. Neprihvatljiv govor

Na samom početku definirat će se što je to neprihvatljiv govor. On prolazi kroz razne oblike negativne komunikacije. „Neprihvatljiv govor je pojam koji u sebi obuhvaća: psovke i vulgarijeme, uvrede, klevete, prijetnje i govor mržnje. Neprihvatljiv govor može biti samo jedna riječ ili cijela rečenica.“ (M. Poljak, J. Hadžić i M. Martinić str 2716).

Neprihvatljiv govor zapravo jesu svi oblici nasilja s kojima se susrećemo u društvenom životu. Nasilje koje se potiče na osnovu boje kože, rase, nacionalnosti, vjerske, seksualne, političke opredijeljenosti, nasilje na osnovu intelektualne izobrazbe. Neprihvatljiv govor je govor kojim se vrijeđa dostojanstvo osobe ismijavanjem i sramoćenjem pojedinca ili neke društvene skupine. Neprihvatljiv govor je komunikacija koja u sebi nosi destruktivnu moć, kojom se postižu ciljevi širenja netrpeljivosti, svađa, dodatnog nerazumijevanja u komunikaciji, neprihvatanja mišljenja osoba različitog pogleda. Može se reći da, ono što je najopasniji rezultat svakog oblika neprihvatljivog govora je otvaranje prostora za nasilje, koje se može razviti do vrlo opasnih granica u društvu. Neprihvatljiv govor donosi isključivost, koja je jedan od najvećih neprijatelja pluralizmu i razvijanju demokracije.

3.2. Zakonodavni okvir kojim se regulira govora mržnje u RH

Govor mržnje kao kazneno djelo, nije precizirano određen kao pravni akt za sebe u Republici Hrvatskoj, a ni na razini Europske unije. Postavlja se legitimno pitanje kojim se onda zakonodavnim okvirom regulira oblik negativnog govora, kao što je govor mržnje.

Tako se može reći da u zakonodavnom okviru u Republici Hrvatskoj nije jasno definiran zakonodavni akt u kojem se spominje naziv „govor mržnje“, koji bi bio temeljna odrednica za sudsku praksu. U našem zakonodavnom okviru može se primijetiti, da se govor mržnje nekako veže uz diskriminaciju, rasizam, ksenofobiju, poticanje na nasilje i mržnju.

Takav je i primjer iz Kaznenog zakona, članak 325:

„Tko putem tiska, radija, televizije, računalnog sustava ili mreže, na javnom skupu ili na drugi način javno potiče ili javnosti učini dostupnim letke, slike ili druge materijale kojima se poziva na nasilje ili mržnju usmjerenu prema skupini ljudi ili pripadniku skupine zbog njihove rasne, vjerske, nacionalne ili etničke pripadnosti, podrijetla, boje kože, spola, spolnog opredjeljenja, rodnog identiteta, invaliditeta ili kakvih drugih osobina kaznit će se kaznom zatvora do tri godine“.

(preuzeto 15.9.2022, izvor: <https://www.zakon.hr/z/98/Kazneni-zakon>)

Kazneni zakon je ovim člankom definirao oblike nasilja i mržnje, kojima jedna osoba ili skupina osoba mogu povrijediti drugu osobu ili skupinu. Također, u ovom članku, ne vidi se jasno preciziran izraz „govor mržnje“ nego je to više općenito usmjereno na poticanje nasilja ili mržnje. Kao što je spomenuto u trećem dijelu ovog rada, nigdje u zakonodavnom okviru neće se pronaći jasno preciziran i naslovljen članak nekog zakona koji bi opisivao samo govor mržnje. Iako treba reći da, članak 325 kaznenog zakona sveobuhvatno opisuje oblike nasilja ili mržnje kojima se može sankcionirati govor mržnje.

Povrh toga Kazneni zakon strožije inkriminira i neke posebne oblike govora mržnje: izravno i javno poticanje na genocid (čl. 325. st. 2. KZ-a),

„Kaznom iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se tko javno odobrava, poriče ili znatno umanjuje kazneno djelo genocida, zločina agresije, zločina protiv čovječnosti ili ratnog zločina, usmjereno prema skupini ljudi ili pripadniku skupine zbog njihove rasne, vjerske, nacionalne ili etničke pripadnosti, podrijetla ili boje kože, na način koji je prikladan potaknuti nasilje ili mržnju protiv takve skupine ili pripadnika te skupine“.

(preuzeto 15.9.2022, izvor: <https://www.zakon.hr/z/98/Kazneni-zakon>)

Također, iz članka 325 t.2, izuzet je dio, u kojem piše da se mržnja može poticati kroz negiranje nasilja prema jednom narodu, skupini jednog naroda. Takav primjer je negiranje holokausta za vrijeme nacizma, ili negiranje genocida u Srebrenici u Bosni i Hercegovini za vrijeme rata 1995 godine. To su vrlo osjetljiva i traumatična iskustva, čije negiranje može u velikoj mjeri izazvati nasilje naroda koji je bio žrtva takvih događaja. Upravo ovakav zakonodavni okvir pridonosi tome da se negiranje ovakvih djela može spriječiti zakonskom osnovom.

Govor mržnje je, na neki način, implementiran i kroz prekršajne zakone, a jedan od njih je i Zakon o sprječavanju nereda na sportskim natjecanjima, članak 4:

„pokušaj unošenja, unošenje i isticanje transparentata, zastave ili druge stvari s tekstom, likom, znakom ili obilježjem kojim se iskazuje ili potiče mržnja ili nasilje na temelju rasne, nacionalne, regionalne ili vjerske pripadnosti“

„pjevanje pjesama ili dobacivanje poruka čiji sadržaj iskazuje ili potiče mržnju ili potiče nasilje na temelju rasne, nacionalne, regionalne ili vjerske pripadnosti“.

(preuzeto 15.09.2022, izvor: <https://www.zakon.hr/z/445/Zakon-o-sprje%C4%8Davanju-nereda-na-%C5%A1portskim-natjecanjima>)

U današnjem vremenu, vrlo aktualna društvena tema je i govor mržnje na sportskim terenima i natjecanjima, kod navijačkih skupina koje zapravo, kroz fizičko nasilje, transparente i navijanje mogu vrlo često poslati poruke mržnje i nasilja. Takve poruke mogu se odnositi na pojedinca, ali i na neku društvenu skupinu ili cjelokupnu naciju.

Primjer toga može se vidjeti na nogometnim terenima, u klupskim ili reprezentativnim natjecanjima između država koje su bile u nekom ratnom sukobu. Jedan od takvih primjera je odnos Republike Hrvatske i Srbije. Ovim zakonodavnim aktom se također na jedan način zakonski suzbija govor mržnje na sportskim terenima i općenito u sportu, gdje nikako ne bi smio biti prisutan govor mržnje na bilo kojoj osnovi.

Zakon o suzbijanju diskriminacije, članak 1:

„Ovim se Zakonom osigurava zaštita i promicanje jednakosti kao najviše vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske, stvaraju se pretpostavke za ostvarivanje jednakih mogućnosti i uređuje zaštita od diskriminacije na osnovi rase ili etničke pripadnosti ili boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovnog stanja, članstva u sindikatu, obrazovanja, društvenog položaja, bračnog ili obiteljskog statusa, dobi, zdravstvenog stanja, invaliditeta, genetskog naslijeđa, rodnog identiteta, izražavanja ili spolne orijentacije“.

„Sudionicima mirnog okupljanja i javnog prosvjeda kao i osobama koje se kreću prema mjestu održavanja mirnog okupljanja i javnog prosvjeda, zabranjeno je nositi oružje ili predmete pogodne za nanošenje ozljeda te alkoholna pića.

Sudionicima mirnog okupljanja i javnog prosvjeda zabranjeno je nositi odoru, dijelove odore, odjeću, oznake ili druga obilježja kojima se poziva ili potiče na rat ili uporabu nasilja, na nacionalnu, rasnu ili vjersku mržnju ili bilo koji oblik nesnošljivosti“.

(preuzeto 15.09.2022, izvor: <https://www.zakon.hr/z/490/Zakon-o-suzbijanju-diskriminacije>)

Zakon o suzbijanju diskriminacije, također na jedan općenit način obuhvaća oblike diskriminacije, koji su oblik mržnje ili nasilja prema nekom pojedincu ili skupini. Diskriminacija upravo daje na važnosti da se govor mržnje putem izgovorene riječi, transparenta, geste može prenositi i kroz uskraćivanje bilo kakvih prava, koja su Ustavom ili nekim drugim zakonskim aktom zajamčena svim građanima. Kao dobar primjer toga, mogao bi se navesti primjer zapošljavanja osoba s invaliditetom, koje u mnogim slučajevima nisu prvi izbor poslodavcu.

Zakon o hrvatskoj radio televiziji čl.6 st.1

„U ostvarivanju programa, HRT je dužan: promicati nacionalne interese, pridonositi poštivanju i promicanju temeljnih ljudskih prava i sloboda, domoljublju, toleranciji, razumijevanju i poštivanju različitosti, demokratskih vrednota i institucija, civilnog društva, te unapređenju kulture javnoga dijaloga, poštivati privatnost, dostojanstvo, ugled i čast čovjeka i temeljna prava i slobode drugih, a osobito djece i mladih, kao i starijih i nemoćnih osoba.“

(preuzeto 15.09.2022, izvor: <https://www.zakon.hr/z/392/Zakon-o-Hrvatskoj-radioteleviziji>)

„Imajući u vidu navedenu zakonodavnu regulativu, iako ne postoji jedinstvena odredba koja na jednom mjestu uređuje sve oblike govora mržnje, govor mržnje u Hrvatskoj svakako nije podnormirana materija; upravo suprotno, pojedini njegovi aspekti uređeni su kroz niz propisa, među kojima često nema jasne crte razgraničenja.“ (M. Munivrana Vajda, A. Šurina Marton, str.435-467). Upravo se kroz ovu zakonodavnu regulativu može reći da je govor mržnje sveobuhvatno pokriven kroz mnoge zakone u Republici Hrvatskoj i na taj način se omogućuje cjelovitiji oblik demokracije, koja, osim što nosi slobodu, ima u sebi i odgovornost kojom se može zakonski odgovarati ako se prijeđe granica slobode izražavanja i prijeđe u govor mržnje, kojima se narušava nečija druga sloboda i prava opisana u navedenim zakonima. Sami zakoni nisu samo određeni korektiv društvenog ponašanja, nego i jedan cjeloviti zakonski uređeni jezik komunikacije, kojim društvo u cjelini komunicira i funkcionira kao zajednica u demokratskom društvu.

„Republika Hrvatska dio je europskog pravnog prostora i s europskim državama dijeli slično povijesno i kulturno naslijeđe, a dio tog naslijeđa predstavlja i restriktivniji pristup slobodi izražavanja kada je riječ o tzv. govoru mržnje. Taj se pristup iskristalizirao i u Okvirnoj odluci EU-a o rasizmu i ksenofobiji, koju je RH implementirala u svoj pravni sustav.“ (M. Munivrana Vajda, A. Šurina Marton, str.435-467).

O Europskom dijelu zakonodavne uređenosti govora mržnje, također se može reći da nema ciljane i precizne definicije govora mržnje, kao pojedinog pravnog akta. Upravo u nastavku ovog rada riječ je o zakonodavnoj uređenosti govora mržnje u Europskoj uniji.

3.3.Zakonodavni okvir kojim se regulira govor mržnje u EU

Na razini Europske unije, u nastavku će se izdvojiti nekoliko zakonodavnih akata i preporuka kojima se regulira govor mržnje.

Rezolucija Vijeća Europe 2361 (2021); Točka 7.3.1.

„da se pobrinu da građani budu obaviješteni da cijepljenje nije obvezno i da nitko ne bude izložen političkom, društvenom ili drugom pritisku da se cijepi ako to osobno ne želi učiniti”;

Točka 7.3.2. „

da osiguraju da nitko ne bude diskriminiran zbog toga što nije cijepljen, neovisno o tome jesu li razlog potencijalni zdravstveni rizici ili izostanak volje za cijepljenjem.”

U ovom dijelu rada obrazložit će se ova rezolucija, koja je vezana za temu rada, s obzirom na pandemiju i cijepljenje, koje je izazvalo puno reakcija u javnosti. Ova rezolucija sprječava svaki oblik diskriminacije osoba, koje se iz bilo kojeg razloga ne žele cijepiti. Upravo je ovom rezolucijom postavljen zakonski okvir, u kojem se želi spriječiti diskriminacija i bilo kakav oblik mržnje.

Osim Preporuke Vijeća Europe postoji još međunarodnih akata, kojima se na neki način obuhvatio govor mržnje.

Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije iz 1966. godine je obvezujuća za sve države potpisnice, te na taj način pokušava spriječiti diskriminaciju i oblike mržnje. To se postiže implementacijom obvezujućih akata u zakonodavni okvir država potpisnica.

Konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije, članak. 4.

„da proglašavaju kao krivično djelo svako širenje ideja zasnovanih na rasnoj superiornosti ili mržnji, svako poticanje na rasnu diskriminaciju, sva djela nasilja, ili izazivanje na takva nasilja, uperena protiv ma koje rase ili skupine osoba druge boje ili drugog etničkog porijekla, kao i pružanje pomoći rasističkim aktivnostima, uključujući tu i njihovo financiranje“

Također i prema članku 4 Konvencije može se primijetiti da je diskriminacija i svaki oblik nasilja neprihvatljiv prema drugim osobama i skupinama. Nasilje uvijek može rezultirati novim oblikom mržnje.

Povelja Europske unije o temeljnim pravima, članak 11:

1. Svatko ima pravo na slobodu izražavanja. To pravo uključuje slobodu mišljenja te primanja i širenja informacija i ideja bez miješanja tijela javne vlasti i bez obzira na granice.

2. Poštuju se sloboda i pluralizam medija

(preuzeto 20.09.2022, izvor:

https://eur-lex.europa.eu/legal_content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016P/TXT&from=RO)

Može se zaključiti, da se postavljanjem zakonskih okvira, ujedno postavlja granica između slobode govora i govora mržnje. Određivanjem toga što je govor mržnje, zapravo se u samoj komunikaciji, koja se odvija u javnom prostoru, određuje gdje sloboda govora prelazi u neprihvatljiv govor. Kada gledamo komunikaciju na društvenim mrežama, npr. Facebook, u komentarima vezanim uz pandemiju može se vidjeti da se sloboda govora doživljava kao apsolutno pravo. Iako sloboda govora i izražavanja nije apsolutno pravo, jer u sebi sadrži i odgovornost. Upravo odgovornost u izrečenim mislima i stavovima osobu podsjeća, da svojim stavovima kojima narušava dostojanstvo i prava druge osobe prelazi u neprihvatljiv govor tj. govor mržnje. U tom trenutku dolazi odgovornost, kao dio slobode govora na koju se može pozvati svaka osoba, koja se smatra oštećenom od strane druge osobe za izgovorene riječi, koje su okarakterizirane kao govor mržnje.

4. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE "GOVOR MRŽNJE U REPUBLICI HRVATSKOJ ZA VRIJEME PANDEMIJE COVID-19"

Cilj istraživanja

Glavni cilj je utvrditi pojavu govora mržnje za vrijeme pandemije Covid 19 na društvenoj mreži Facebook.

Istraživačka pitanja su:

- istražiti govor mržnje tj. postoje li neki novi oblici govora mržnje koji su se pojavili za vrijeme pandemije Covid 19
- istražiti prema kome je u najvećoj mjeri upućen govor mržnje za vrijeme pandemije Covid 19

4.2. Metoda istraživanja

Za ovaj rad provedeno je kvalitativno istraživanje metodom analize sadržaja (engl. Content analysis), kako bi analizirali medijske sadržaje i komentare građana, na praćene medijske sadržaje u vremenu od 01.12.2020. do 31.12.2020. godine. Uzorak koji je uzet kao predmet istraživanja, ima za cilj prikazati sadržajne podatke, na osnovu kojih se može dobiti rezultat i odgovor na istraživačka pitanja koja su predmet samog rada. "Analiza sadržaja je istraživačka metoda kojom se želi izgraditi sustavna evidencija o simboličkom komuniciranju, kao jednom od najvažnijih aspekata društvenog života." (A.Halmi, str.361)

Tako je vrlo bitno da uzorak bude dovoljno sveobuhvatan i materijalno cjelovit, kako bi se stvorila što šira slika o predmetu istraživanja.

„Promatranjem određenog medija u određenom vremenu prema definiranom uzorku bilježimo i prikupljamo podatke koji se zatim obrađuju. Metoda istraživanja prvotno je započela na pisani materijal, sada je primjenjivost i kod verbalnih, slikovnih, filmskih materijala“. (A.Halmi, str.361)

Za svaki istraživački rad, pa tako i ovaj, potreban je određeni napor kako bi rad bio objektivan i transparentan.

„Problem koji se često pojavljuje kod analize sadržaja vezan je uz objektivnost jer promatrani kodovi i način razvrstavanja u medijskom sadržaju nisu jednoznačni do te mjere da bi bilo moguće govoriti o objektivnosti.“ (A.Elezović)

Cilj ove analize sadržaja je, prema procjeni uzorka sadržaja, ustanoviti govor mržnje kao oblik nepoželjne komunikacije tijekom pandemijskog razdoblja. Također, cilj je pokušati pronaći neke nove oblike govora mržnje, koji se mogu pojaviti u komentarima čitatelja portala Faktograf.hr, Jutarnji list i Priznajem.hr. Na osnovu prikupljenog i obrađenog materijala doći će se do zaključaka koji će biti prikazani na samom kraju rada.

4.3. Uzorak i ključne riječi

Istraživanje se sastoji se od 9 članaka. Za svaki medij je izuzeto po 3 članka, koja imaju najviše reakcija i komentara, nakon što su objavljeni na društvenoj mreži Facebook u određenom vremenu uzorka. Metodom analiziranja komentara čitatelja na određene teme povezane s pandemijom i neprihvatljivim govorom mržnje u vremenu od 01.12.2020. do 30.12.2020. godine, kroz uzeti uzorak, prikazat će se oblici govora mržnje koji su se pojavili, prema kome su upućeni, također broj reakcija i komentara za svaki odabrani medij. Uzorak je uzet za ovo vremensko razdoblje iz razloga, jer se radi o vremenu kada se u Republici Hrvatskoj pored pandemije dogodio i snažan potres u Petrinji, koji je dodatno uznemirio i ojačao strah od mogućih novih potresa. S obzirom na narušenu psihološku situaciju, u kojoj se tada nalazila javnost, može se pretpostaviti da će doći do veće pojavnosti govora mržnje u medijskom prostoru.

Ključne riječi:

- Pandemija
- Covid 19
- Cijepljenje
- Maske
- Propusnice

U nastavku rada iznijet će se primjeri iz uzorka, koji je prethodno obrazložen.

4.4.1. Primjeri govora mržnje na izabranom uzorku

Primjer 1:

Jutarnji list

Članak: „Božinović-propusnice za Sisačko-Moslavačku a i šire, ukidaju se „
objavljeno 29.12.2020.

Sažetak članka:

Kako prenosi Jutarnji list, ministar unutarnjih poslova Davor Božinović, izjavio je da se ukida epidemiološka mjera propusnica između županija, zbog potresa koji se dogodio na području grada Petrinje. S obzirom na novonastale okolnosti, propusnice se ukidaju kako bi se omogućilo nesmetano kretanje, kako bi građani mogli odmah napustiti područje svoje županije. Izjavu ministra Davora Božinovića potvrdio je i premijer Andrej Plenković izjavivši da će propusnice biti ukinute za cijelo područje Republike Hrvatske.

(Preuzeto 16.09.2022, izvor <https://www.facebook.com/search/top?q=bo%C5%BEinovi%C4%87-propusnice%20za%20sisa%C4%8Dko-moslava%C4%8Dku%20a%20i%20C5%A1ire%20ukidaju%20se>)

Komentar 1:

„Ukinite sebe mater vam vašu!“

Govor mržnje na osobnoj razini-vrijeđanjem članova obitelji

Komentar2:

„Prestanite se blamirati, svima je jasno da ste govna!“

„Ma ko vas pita idioti bolesni“

Govor mržnje vrijeđanjem na osobnoj razini

Komentar 3:

„Govnar bolje da ćutiš“

Govor mržnje vrijeđanjem na osobnoj razini

Komentar 4:

„Mrš đubre tebe treba šamarat dok se ne usereš“

Govor mržnje pozivanjem na nasilje

Komentar 5:

„Govnar udbaški“

Govor mržnje-na političkoj osnovi

Komentar 6:

„Bikonja ali bikonja“

Govor mržnje na osobnoj razini

Komentar 7:

„Mars dubre jedno crko dabogda“

Govor mržnje - prijetnja smrću

Komentar 8:

„Đubro pandursko samo zlo širiš“

Govor mržnje na osnovu profesionalne djelatnosti

Komentar 9:

„Jebo ti pas mater udbašku, o slobodi kretanja jadnih ljudi govoriš, a vani kataklizme“

Govor mržnje-na političkoj osnovi

Komentar 10 :

„Cijela država ti je majmune pogođena“

Govor mržnje na osobno razini

Komentar 11:

„Gonite se u 3 pičke materine..idioti“

„Blokirat će me al j vam mater više!!!Imate li vi imalo srama!?“

Govor mržnje na osobnoj razini-vrijeđanjem članova obitelji

Komentar 12:

„Idite u tri pičke materine više, gamad pohlepna vani smak svijeta a vi i dalje cirkusirate s tomom koronom. Može vas sram bit, gorit ćete u pakli.ODVRATNI STE!“

Govor mržnje na osobnoj razini-vrijeđanjem članova obitelji

Komentar 13:

„Ukinite sve propusnice u Hrvatskoj majku vam j...“

Govor mržnje na osobnoj razini-vrijeđanjem članova obitelji

Komentar 14:

„Pokraj ovog idiota ne treba elementarna nepogoda“

Govor mržnje vrijeđanjem na osobnoj razini.

Komentar 15:

*„Mamu vam jebem sa propusnicama da mi je znat ko bi koga u ovakvim situacijima zaustavljao?!?!
Debili“*

Govor mržnje na osobnoj razini-vrijeđanjem članova obitelji

Tablica 1: Naslov članka : *Božinović-propusnice za Sisačko-Moslavačku a i šire, ukidaju se*

Broj komentara	Broj reakcija (lajkova)	Broj dijeljenja članka	Komentari sa sadržajem govora mržnje	Govor mržnje upućen prema osobi
419	824	76	15	3 komentara prema Davoru Božinoviću, 12 komentara prema Stožeru civilne zaštite za sprječavanje širenja zarazom

Izvor: rad autora

Primjer 2

Jutarnji list

Naslov članka : „*Ovako je to jutros izgledalo u HZJZ-u, Capak je procvjetao 😊*“

Sažetak članka:

U članku se prenosi informacija da su transportnim hladnjacima iz Belgije u Hrvatsku stigle prve doze cjepiva. Ravnatelj zavoda za javno zdravstvo, Krunoslav Capak tom prilikom izjavljuje da je ovo najvažnije za početak pandemije. Krunoslav Capak također najavljuje da od idućeg dana započinje cijepljenje u Republici Hrvatskoj.

Preuzeto

17.09.2022.,

izvor

<https://www.facebook.com/page/133205716542/search/?q=Ovako%20je%20to%20jutros%20izgledalo%20u%20HZJZ-u%2C%20Capak%20je%20procvjetao%20%F0%9F%98%83>

Komentar 1:

„*Ma vi ste svi kompletni idioti*“

Govor mržnje vrijeđanjem na osobnoj razini

Komentar 2:

„*Ubojice SS*“

Govor mržnje-na političkoj osnovi

Komentar 3:

„*Debil*“

Govor mržnje vrijeđanjem na osobnoj razini

Komentar4:

„*Majku im jebem lopovsku*“

Govor mržnje na osobnoj razini-vrijeđanjem članova obitelji

Komentar 5:

„*Krepat ćete svi od toga jer ste sami stvorili zlo zbog pohlepe fuck you*“

Govor mržnje - prijetnja smrću

Komentar 6:

„Idioti“

Govor mržnje vrijeđanjem na osobnoj razini

Komentar 7:

„Idiot jebeni“

Govor mržnje vrijeđanjem na osobnoj razini

Komentar 8:

„Fuj smradovi, narode ustaj i kazni bandu“

Govor mržnje pozivanjem na nasilje

Tablica 2: Naslov članka : „Ovako je to jutros izgledalo u HZJZ-u, Capak je procvjetao 😊“

Broj komentara	Broj reakcija (lajkova)	Broj dijeljenja članka	Komentari s sadržajem govora mržnje	Govor mržnje upućen prema osobi
364	588	28	8	4 komentara prema Krunoslavu Capaku, 4 komentara prema Stožeru civilne zaštite za sprječavanje širenja zarazom

Izvor: rad autora

Primjer 3

Jutarnji list

Naslov članka: „Markotić: ‘U klinici je cijepljeno 36 osoba, bilo je i alergičara. Dvoje je imalo blaži osip’“

Objavljeno: 27.12.2020. godine

Sažetak članka:

Alemka Markotić, ravnateljica Infektivne klinike dr.Fran Mihaljević za Dnevnik Nove TV izjavila je da su se nakon prvog dana cijepljenja kod nekih osoba pojavile blaže nuspojave, ali da nije ništa zabrinjavajuće. Također u članku se navodi da su nuspojave blagi osip, te je Alemka Markotić navela još jednom koliko je ovo važan trenutak za Republiku Hrvatsku. Napomenula je koliko je važno cijepljenje i kako se na taj način mogu spriječiti teži oblici bolesti Covid-19. Pozivajući ponovno ljude da se cijepi.

Preuzeto

17.09.2020,

izvor

<https://www.facebook.com/page/133205716542/search/?q=Markoti%C4%87%3A%20E2%80%98U%20klinici%20je%20cijepljeno%2036%20osoba%2C%20bilo%20je%20i%20alergi%C4%8Dara.%20Dvoje%20je%20imalo%20bla%C5%BEi%20osip%E2%80%98>

Komentar 1:

„Ona se samo preko noći cjepi, da prostite“

Govor mržnje na osobnoj razini-psovke seksualnog sadržaja

Komentar 2:

„samo jednu zoljicu i bas ovako kao teroristi, drugog rješenja nema..“

Govor mržnje - prijetnja smrću

Komentar 3:

„Kravo sto se ti nisi cjepila Prva.“

Govor mržnje vrijeđanjem na osobnoj razini

Komentar 4:

„A štaaaa ti čekašššš Modriću ženskog roda ?????? Ajmooooooo u red stani“

Govor mržnje vrijeđanjem na razini spola i fizičkog izgleda.

Komentar 5:

„Alemka, popusi mi tuki hebem te cvaljavu“

Govor mržnje na osobnoj razini-psovke seksualnog sadržaja

Komentar 6:

„Jesi se ti cijepila kravo jedna“

Govor mržnje vrijeđanjem na osobnoj razini

Tablica 3: Naslov članka: *„Markotić: ‘U klinici je cijepljeno 36 osoba, bilo je i alergičara. Dvoje je imalo blaži osip‘“*

Broj komentara	Broj reakcija (lajkova)	Broj dijeljenja članka	Komentari s sadržajem govora mržnje	Govor mržnje upućen prema osobi
392	200	11	6	6 komentara prema Alemki Markotić,

Izvor: rad autora

Primjer 4

Faktograf.hr

Naslov članka: „*Lidija Gajski unaprijed i bez dokaza optužila regulatore i proizvođače cjepiva*“

Objavljeno 09.12.2020. godine

Sažetak članka:

Faktograf u svom članku demantira izjave internistice Lidije Gajski koja se osvrće na učinke cjepiva. Faktograf opovrgava izjave Lidije Gajski koje je izjavila u emisiji „Bujica“. U članku se govori o nuspojavama cjepiva i o njegovom utjecaju na zdravlje ljudi. Lidija Gajski iznosi svoje argumente vezano za proizvodnju cjepiva Astra Zeneca, Pfizera i BioNTecha i Moderne te objašnjava moralnost cjepiva i profitabilnost koja je ispred provjerenosti cjepiva. Faktograf u članku svojim argumentima pokušava demantirati gospođu Lidiju Gajski.

Preuzeto

17.09.2022.,

izvor:

<https://www.facebook.com/page/1487935214842281/search?q=Lidija%20Gajski%20unaprijed%20i%20bez%20dokaza%20optu%C5%BEila%20regulatore%20i%20proizvo%C4%91a%C4%8De%20cjepiva>

Komentar 1:

„*šarlatanska glupača ubost rđavim čavlom pa da vidimo kak trči po cjepivo protiv tetanusa*“

Govor mržnje vrijeđanjem na osobnoj razini

Komentar 2:

„*Takve glupače Bujanac nalazi a poslije su ovisne o njemu*“

Govor mržnje vrijeđanjem na osobnoj razini

Komentar 3:

„*A, otkud faktograf toliko znanja i ovlasti da utvrđuje što je istina, a što nije?? Bijednici najobičniji!!*“

Govor mržnje vrijeđanjem na osobnoj razini

Tablica 4: Naslov članka „*Lidija Gajski unaprijed i bez dokaza optužila regulatore i proizvođače cjepiva*“

Broj komentara	Broj reakcija (lajkova)	Broj dijeljenja članka	Komentari s sadržajem govora mržnje	Govor mržnje upućen prema osobi
188	284	34	3	2 komentara prema Lidiji Gajski 1 komentar prema Faktografu

Izvor: rad autora

Primjer 5

Faktograf.hr

Naslov članka: “*Nošenje maski ne uzrokuje upalu pluća*“

Objavljeno 09.12.2020. godine

Sažetak članka:

U članku se navode izjave srpskog liječnika Branimira Nestorovića koji je izjavio da je nošenje maski na licu glavni uzrok upale pluća trovanjem ugljen dioksidom. Faktograf prenosi izjave liječnika Branimira Nestorovića, pa je tako među izjavama i ta da maske ne štite od virusa Covid 19, ali da on kao liječnik nosi masku u zatvorenim prostorima iz solidarnosti prema drugima. Faktograf iznosi svoje argumente prema kojima demantira navode liječnika Branimira Nestorovića.

(preuzeto

7.09.2022.,

izvor:

<https://www.facebook.com/page/1487935214842281/search/?q=No%C5%A1enje%20maski%20ne%20uzrokuje%20upalu%20plu%C4%87a>

Komentar 1:

„*jebem im mater* „

Govor mržnje na osobnoj razini-vrijeđanjem članova obitelji

Komentar 2:

„*Gobels bi vas se postidio*“

Govor mržnje-na političkoj osnovi

Tablica 5: Naslov članka “*Nošenje maski ne uzrokuje upalu pluća*“

Broj komentara	Broj reakcija (lajkova)	Broj dijeljenja članka	Komentari s sadržajem govora mržnje	Govor mržnje upućen prema osobi
90	101	4	2	2 komentara prema Faktografu

Izvor: rad autora

Primjer 6:

Faktograf.hr

Naslov članka: „*Kako su antivakseri postali veća prijetnja od pandemije*“

Sažetak članka:

U samom naslovu internetski portal Faktograf upozorava na antivaksere - osobe koje se protive cjepivu. Takav dio populacije u Republici Hrvatskoj, a to je preko 50% stanovništva, stvara određenu opasnost od širenja pandemije, radi toga jer se odbijaju cijepiti cjepivom protiv virusa Covid 19. U samom članku govori se i o antivakserima kao teoretičarima zavjere i ljudima koji šire dezinformacije i stvaraju sve veću zbunjenost i nepovjerenje kod građana prema cjepivu. Njihovo djelovanje je prijetnja za veće širenje pandemije. Također, u članku se objašnjava kako iza antivakserke agende stoji profit i određeni lobiji koji sve to financiraju. Kroz cijeli članak želi se objasniti kako na dezinformacijama i lažima počiva cijela antivakserka ideologija, koja nema utemeljenje u znanstvenim disciplinama.

(preuzeto

17.09.2022.,

Izvor:

<https://www.facebook.com/page/1487935214842281/search/?q=%E2%80%9EKako%20su%20antivakseri%20postali%20ve%C4%87a%20prijetnja%20od%20pandemije%E2%80%9C>

Komentar 1:

„*Fakto gat jedi govna, sitno brojiš, a onda vješala*“

Govor mržnje - prijetnja smrću

Komentar 2:

„*Faktograf.hr jebem ja vama mater u ime svih ljudi zdrave pameti*“

Govor mržnje na osobnoj razini-vrijeđanjem članova obitelji

Komentar 3:

„*Faktograf.hr vi ste tužna i jadna nakupina, opasnija i štetnija od Covida-19*“

Govor mržnje vrijeđanjem na osnovu profesionalne djelatnosti

Komentar 4:

„Vi iz Faktografa ste malo jača govna. Polako i vaš pad će brzo proći- Goli otok je milostinja za vas. Ma ko vas jebe sad udarite blok.“

Govor mržnje pozivanjem na nasilje

Komentar 5:

„Treba ministra oguliti i na ražanj s njim jedino je to zavrijedio!“

Govor mržnje - prijetnja smrću

Komentar 6:

„Joj, kada vam narod počne suditi, bježat ćete u mišije rupe!“

Govor mržnje pozivanjem na nasilje

Tablica 6: Naslov članka „Kako su antivakseri postali veća prijetnja od pandemije“

Broj komentara	Broj reakcija (lajkova)	Broj dijeljenja članka	Komentari s sadržajem govora mržnje	Govor mržnje upućen prema osobi
296	374	130	6	1 komentar prema Vilimu Berošu, 5 komentara prema Faktografu

Izvor: rad autora

Primjer 7

Portal Priznajem.hr

Naslov članka: "CAPAK OBEĆAVA: Cijepiti ću se pred kamerama"

Objavljeno 28.12.2020. godine

Sažetak članka:

U članku se prenose izjave gospodina Krunoslava Capaka, koji je tom prilikom izjavio da će se cijepiti pred kamerama i time biti primjer drugim građanima da se odluče na cijepljenje. Također izjavljuje da će svojim primjerom ukazati na sigurnost i ispravnost cjepliva time što će se on osobno cijepiti.

(preuzeto

17.09.2022.,

izvor

<https://www.facebook.com/search/top/?q=CAPAK%20OBE%20C4%86AVA%3A%20Cijepiti%20%20C4%87u%20se%20pred%20kamerama>)

Komentar 1:

„Tebe triba cijepiti dobar magarac pred kamerama sve ostalo je igrokaz za malu dicu“

Govor mržnje na osobnoj razini-psovke seksualnog sadržaja

Komentar 2:

„Tebe mora neki crnac cjepiti...“

Govor mržnje na osobnoj razini-psovke seksualnog sadržaja

Komentar 3:

„Ajde konju ko da te neko sluša niko ti nevjeruje pa ni tvoji koliki si lažov stidi se brukaš familiju“

Govor mržnje vrijeđanjem na osobnoj razini

Komentar 4:

„Tebe treba cijepiti crnac sa 32.cm.da ti vratimo za ovo što ti nas jebeš bez kurca..“

Govor mržnje na osobnoj razini-psovke seksualnog sadržaja

Komentar 5:

„Sad kad si isprdia cjevivo, cjepi se i usmrđi, smrđe jedan.“

Govor mržnje vrijeđanjem na osobnoj razini

Komenatr 6:

„e, cjepit će se govtnjar sa fiziološkom otopinom eventualno.“

Govor mržnje vrijeđanjem na osobnoj razini

Komentar7:

„Mamu si cijepi kretenu“

Govor mržnje na osobnoj razini-vrijeđanjem članova obitelji

Tablica 7: Naslov članka : “CAPAK OBEĆAVA: Cijepiti ću se pred kamerama“

Broj komentara	Broj reakcija (lajkova)	Broj dijeljenja članka	Komentari s sadržajem govora mržnje	Govor mržnje upućen prema osobi
225	218	1	7	7 komentara prema Krunoslavu Capaku

Izvor: rad autora

Primjer 8

Portal Priznajem.hr

Naslov članka: „*POČELO ZASTRAŠIVANJE: Ako se ne cijepite nećete smjeti izaći iz kuće?*“

Objavljeno: 30.12.2022. godine

Sažetak članka:

Epidemiolog Branko Kolarić za N1 televiziju komentirao je početak cijepjenja protiv koronavirusa u Hrvatskoj navodeći da je ovaj korak početak kraja pandemije. U članku se govori kako bi bilo potrebno da se procjepi preko 60% ljudi, kako bi se zaustavio pandemijski val. Također se govori o mogućnosti uskraćivanja nekih pogodnosti za osobe koje se nisu cijepile, misleći pritom da neće moći posjećivati događaje poput koncerata, putovanje avionom, grupna druženja.

Preuzeto

17.09.2022.,

izvor

<https://www.facebook.com/search/top?q=po%20Delo%20zastra%C5%A1ivanje%20ako%20se%20ne%20cijepite%20ne%20%C4%87ete%20smjeti%20iza%20%C4%87i%20iz%20ku%C4%87e>

Komentar 1:

„Treba ih sve objesiti za jaja“

Govor mržnje pozivanjem na nasilje

Komentar 2:

„Ma nabije vas na kurac iz kuće.. Gamad jedna“

Govor mržnje na osobnoj razini-psovke seksualnog sadržaja

Komentar 3:

„Nek mamu svoju cijepi i zatvori u kucu“

Govor mržnje na osobnoj razini-vrijeđanjem članova obitelji

Komentar 4:

„Navezat ih na lanac pa neka laju.“

Govor mržnje pozivanjem na nasilje

Komentar 5;

„Cepali te u produžetak leđa!“

Govor mržnje na osobnoj razini-psovke seksualnog sadržaja

Komentar 6:

„Pusite više krasni k.jebem vam mater retardiranu vama i vasim glupostima više“

Govor mržnje na osobnoj razini-psovke seksualnog sadržaja

Komentar 7:

„Nek se napuse malo lopovi jedni“

Govor mržnje na osobnoj razini-psovke seksualnog sadržaja

Tablica 8: Naslov članka: *„POČELO ZASTRAŠIVANJE: Ako se ne cijepite nećete smjeti izaći iz kuće?“*

Broj komentara	Broj reakcija (lajkova)	Broj dijeljenja članka	Komentari s sadržajem govora mržnje	Govor mržnje upućen prema osobi
218	225	15	7	5 komentara prema Stožeru civilne zaštite. 2 komentara prema Branku Kolariću

Izvor: rad autora

Primjer 9

Portal Priznajem.hr

Naslov članka: „*Prijeti nam lockdown s proljeća? Javio se poznati stručnjak, nema dobre vijesti*“

Članak objavljen 31.12.2020. godine

Sažetak članka:

U članku gospodin Trampuž iznosi svoje osobne prognoze razvoja pandemije Covid-19 za početak 2021. godine. Prema njegovim prognozama, potreban je nastavak epidemiološke mjere „lockdown“ i početak intenzivnijeg cijepljenja osoba starijih od 80 godina. Također, u članku gospodin Trampuž iznosi da su Hrvatska, te ostale zemlje u okruženje zakasnile s mjerom „lockdown“. Ujedno napominje da će nošenje maski za lice biti mjera koja se nastavlja kroz cijelu 2021. godinu.

(preuzeto

16.09.2022.,

izvor

<https://www.facebook.com/search/top?q=prijeti%20nam%20lockdown%20s%20prolje%C4%87a%20javio%20se%20poznati%20stru%C4%8Dnjak%20nema%20dobre%20vijesti>)

Komentar 1:

„Pušite svi KURAC jebo vam lockdown mamu svima koji to zagovarate taj teror nad svojim ljudima, bojite se prirodne pošasti a ovo pošaljite u pizdu materinu ulaskom u novu 2021!“

Govor mržnje na osobnoj razini-psovke seksualnog sadržaja

Komentar 2:

„Tebi prijeti i stozaru i vladi ztvranje zauvijek i to ce se desit brzo...samo jos jednom nesto kazi nestat ces ok..gubicu zacepi jer ce ti narod..“

Govor mržnje - prijetnja smrću

Komentar 3:

„Zabrani mi da odem do svoje obitelji i bit će mrtvih“

Govor mržnje - prijetnja smrću

Komentar 4:

„Samo vi jebite nas, jebem mamu cijelom stožeru.. jebem takvu državu i sve da jebem.. da vidim dokle ćete praviti budalu od nas.. mamu vam jebem političarsku... nabijem vam svu familiju na kurac.. ljudi moji dok mi svi ne izađemo na ulicu oni će nas jebat.. jebem im majčin grob svim političarima i takvoj državi“

Govor mržnje vrijeđanjem članova obitelji.

Komenatar 5:

„Mrš u pičku materinu đubre udbaško“

Govor mržnje-na političkoj osnovi

Tablica 9: Naslov članka: „Prijeti nam lockdown s proljeća? Javio se poznati stručnjak, nema dobre vijesti“

Broj komentara	Broj reakcija (lajkova)	Broj dijeljenja članka	Komentari s sadržajem govora mržnje	Govor mržnje upućen prema osobi
129	84	20	5	3 komentara prema Stožeru civilne zaštite i Vladi RH, 2 komentara prema Andreju Trampužu

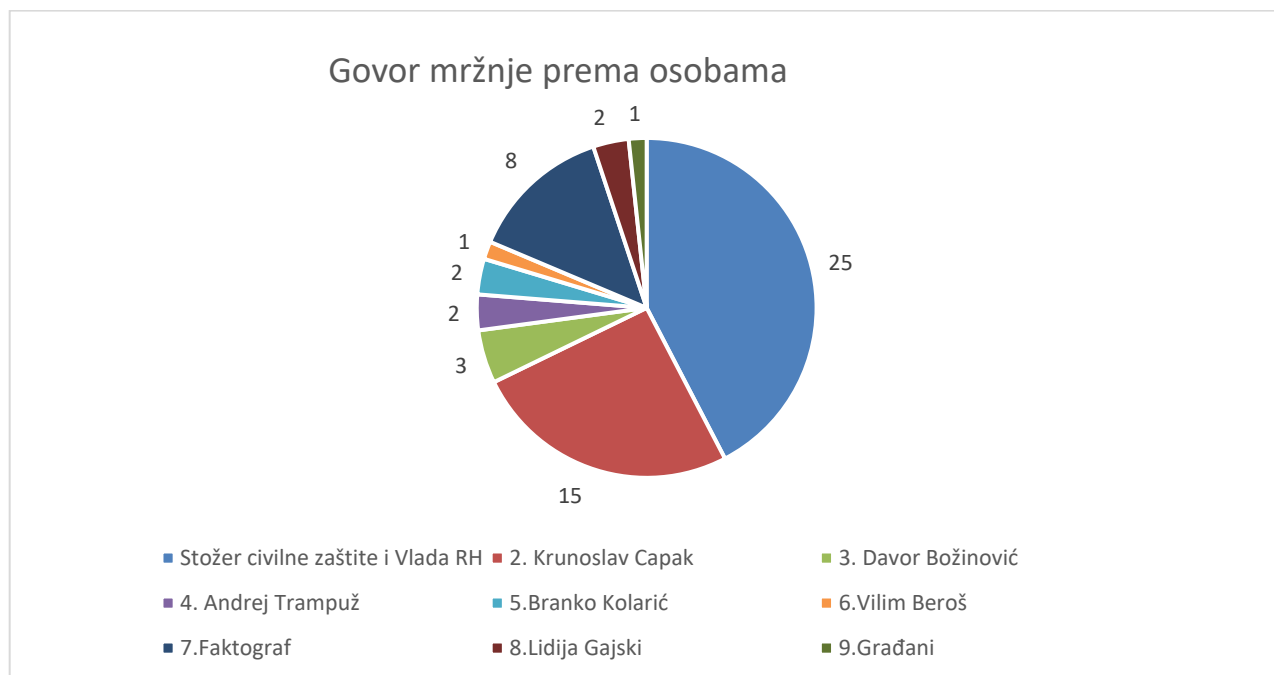
Izvor:rad autora

Tablica 10: prikazan je broj članaka, ukupan broj komentara, ukupan broj reakcija, dijeljenja, ukupan broj komentara s sadržajem govora mržnje, prema kome je govor upućen, oblici govora mržnje

Ukupan prikaz članaka	Broj komentara	Broj reakcija (lajkova)	Broj dijeljenja članka	Komentari sa sadržajem govora mržnje	Govor mržnje upućen prema osobi	Oblici govora mržnje
9	2321	2898	319	58	22 prema Stožeru civilne zaštite i Vladi RH 2 prema Andreju Trampužu 2 prema Branku Kolariću 2 prema Lidiji Gajski 12 prema Krunoslavu Capaku 3 prema Davoru Božinoviću 1 prema Vilimu Berošu 6 prema Alemki Markotić 8 prema Faktografu	7 prijetnja smrću 6 na političkoj osnovi 10 na osobnoj razini-psovke seksualnog sadržaja 11 vrijeđanjem članova obitelji 16 vrijeđanjem na osobnoj razini 5 pozivanjem na nasilje 1 na razini spola i fizičkog izgleda. 2 na osnovu profesionalne djelatnosti

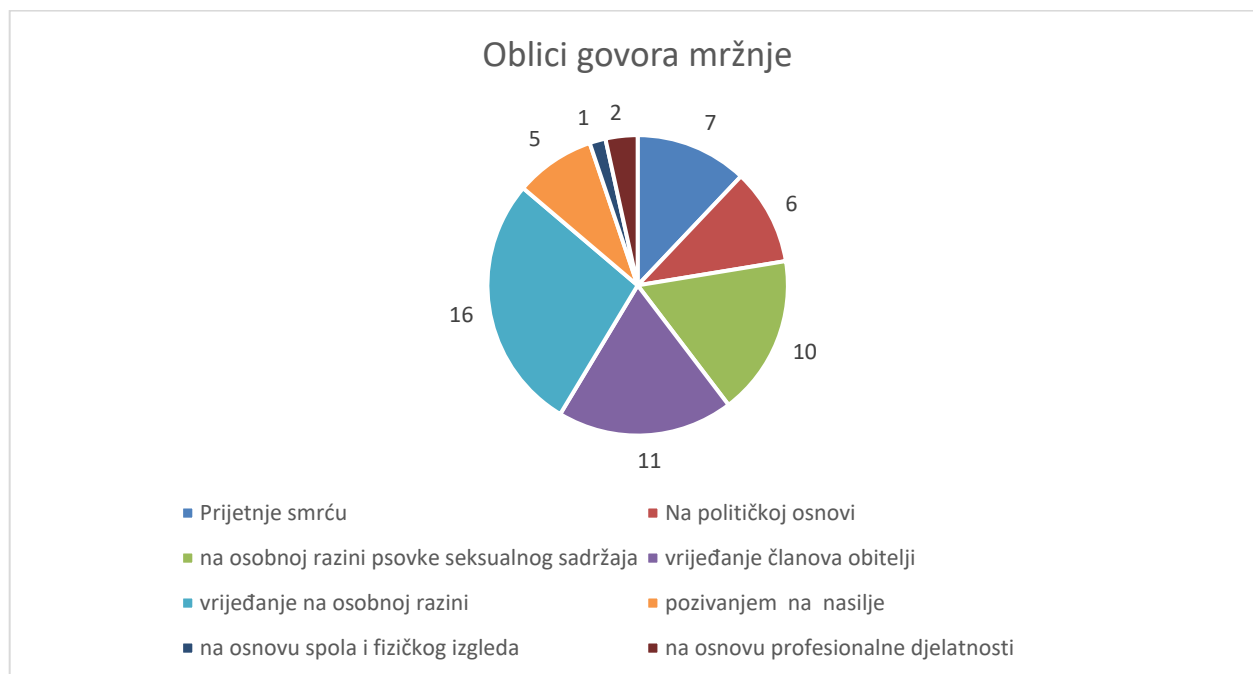
Izvor: rad autor

Grafikon 1: Ukupan prikaz slučajeva govora mržnje prema osobama

Izvor: rad autora

Grafikon 2: Ukupan prikaz oblika govora mržnje

Izvor: rad autora

4.5. Rezultati istraživanja

Prema uzorku za vremenski period od 01.12.2020. do 30.12.2020., uzetom iz razloga jer se u tome periodu javnost i cijelo društvo nalazilo u vrlo stresnoj i neugodnoj situaciji, naime, uz pandemiju Covid 19 kao svakodnevnu pojavu, dogodio se i snažan potres na području Petrinje i Zagreba koji je dodatno uznemirio javnost.

Upravo ta dodatna nesigurnost i strah uzrokovani potresom dodatno su povećali količinu negativnih emocija, prema izvršnoj vlasti u Republici Hrvatskoj i osobama koje koordiniraju i donose odluke u sprečavanju širenja zaraze virusom Covid 19. Očekivanja javnosti da se trenutno ponište Covid propusnice kako bi se što prije i jednostavnije ponudila pomoć u područjima pogođenim potresom prema odabranom uzorku (primjer 1) - Jutarnji list naslov članka: „*Božinović-propusnice za Sisačko-Moslavačku a i šire, ukidaju se* „, polučila je najviše rezultate. Čitanost članka, komentiranje, dijeljenje članka i broj reakcija pokazatelj su stresnosti situacije. Iako sam članak nosi pozitivne odluke za cjelokupnu javnost zbog ukidanja propusnica, javnost je i dalje vrlo žustro reagirala na ministra unutarnjih poslova Davora Božinovića i premijera Hrvatske Vlade Andreja Plenkovića. Također uzevši u obzir iduća dva uzorka; (primjer 6) Faktograf-naslov članka „*Kako su antivakseri postali veća prijetnja od pandemije* „, i (primjer 7) Priznajem.hr naslov članka: “*CAPAK OBEĆAVA: Cijepiti ću se pred kamerama*“ pokazatelj su ljutnje i nepovjerenja građana prema samom Stožeru civilne zaštite za sprečavanje širenja zaraze koronavirusa, prema njenim članovima gospodinu Davoru Božinoviću, Krunoslavu Capaku, Alemki Markotić i Vilimu Berošu. Također, najveći broj komentara s predznakom govora mržnje dolazi Vladi Republike Hrvatske. Zatim Faktograf.hr (primjer 6) također je zadobio šest komentara s predznakom govora mržnje.

5. ZAKLJUČAK

U diplomskom radu *Govor mržnje u Republici Hrvatskoj za vrijeme pandemije Covid-19* istraživalo se postojanje govora mržnje, koji su se pojavljivali tijekom pandemije, u kojim oblicima i prema kojim osobama. Kao glavni cilj istraživanja „*pojava govora mržnje za vrijeme pandemije Covid 19 na društvenoj mreži Facebook*“, može se iznijeti zaključak da je pojava govora mržnje kao negativnog govora bila učestala. Uzevši u obzir da je na uzorku primijećen i evidentiran govor, koji se isticao svojim negativnim sadržajem, može se reći da je pojavnost govora mržnje zasigurno primjetna u medijskom prostoru na društvenoj mreži Facebook tijekom pandemije.

Također je, osim navedenih komentara uzetih u uzorku, postojao još vrlo značajan broj komentara koji su svojim sadržajem prelazili u psovke, ismijavanje, međusobne prepirke između čitatelja. U takvim diskusijama vrlo često je izostalo poštivanje sugovornika, a većinom se koristio neargumentirani tzv. ulični jezik. Odgovor na drugo istraživačko pitanje „*istražiti prema kome je u najvećoj mjeri upućen govor mržnje za vrijeme pandemije Covid 19*“, na temelju rezultata rada i uzetog uzorka najviše je govor mržnje upućen prema Stožeru civilne zaštite, Vladi Republike Hrvatske, Faktografu.hr - kao jednoj specijaliziranoj fact checking platformi na društvenoj mreži Facebook. Razlog tome zasigurno dolazi od općenitog nezadovoljstva javnosti oko pružanja informacija tijekom pandemije, čiji se rezultat vidi u nepovjerenju javnosti prema cijepljenju. Takvo nepovjerenje se stvorilo zbog nedosljednosti i siromašne komunikacije između čelnih ljudi, koji su poduzetim mjerama vodili i koordinirali pandemijom Covid 19. U primjerima koji su analizirani može se vidjeti da su čitatelji najoštrije reagirali kada su u pitanju njihova prava i slobode. Osobito se to odnosi na slobodu kretanja i slobodu odlučivanja, koje je usko vezano za proces cijepljenja tijekom pandemije. Na istraživačko pitanje „*istražiti govor mržnje tj. postoje li neki novi oblici govora mržnje koji su se pojavili za vrijeme pandemije Covid 19*“ dolazi se do zaključka da, pored opisanih oblika govora mržnje u zakonodavnom okviru koji je naveden, nije primijećen novi oblik govora mržnje. Može se također reći da se, kroz analizu svih komentara iz uzorka, primjetila jedna podjela javnosti na osobe koje su se cijepile i one osobe koje se nisu cijepile. Na osnovu te podjele, često je dolazilo do rasprava u kojima je sloboda govora nerijetko prelazila u međusobno vrijeđanje.

Sveobuhvatno se može zaključiti da je pojava govora mržnje tijekom pandemije Covid 19 ostala kao dio komunikacije u javnosti. Potrebni su ozbiljni naponi cjelokupne zajednice da se ovakav oblik komunikacije smanji na jedan neznatan dio komuniciranja, na način da se građanima omogući educiranje na području komunikacije, također da se u obrazovnom sektoru pojačaju naponi struke kako

bi se mladi usmjerili na međusobno poštivanje iznesenih mišljenja i stavova. Govor mržnje zasigurno je put koji vodi društvo u destruktivnom smjeru. To je govor koji širi negativizam i koji štetno utječe na pojedinca i društvo u cjelini.

LITERATURA

1. M. Munivrana Vajda, A. Šurina Marton: Gdje prestaju granice slobode izražavanja, a počinje govor mržnje? Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu(Zagreb) , vol.23, broj „/2016 str. 435-467.
2. Enes Kulenović (ur.): Govor mržnje u Hrvatskoj. Fakultet političkih znanosti, Zagreb, 2016,
3. Alaburić, V. (2003). Sloboda misli, mišljenja, izražavanja i informiranja, Hrvatska pravna revija, 3(6) 1-21.
- 4.A. Halmi, Strategija kvalitativnih istraživanja i primijenjenim društvenim znanostima Zagreb, 2003, str 361
- 5.A.Elezović.2012. O čemu pišu novine? Analiza sadržaja novinski naslovnica(siječanj-lipanj 2011).Medijska istraživanja:znanstveno-stručni časopis za novinarstvo i medije, Vol.18, No.1 Lipanj 2012.
- 6.Mediji-pandemija-infodemija, Zbornik radova, Sveučilište Sjever i Ceatr za filozofiju i medija i mediološko istraživanje(2020)

Internetski izvori:

1. Govor mržnje u hrvatskom medijskom prostoru, Marko Poljak, Jelena Hadžić i Maša Martinić
<https://hrcak.srce.hr/file/354684>
- 2.Kazneni zakon RH, članak 325, pročišćeni tekst, na snazi od 1. 1. 2020.
<https://www.zakon.hr/z/98/Kazneni-zakon>
3. Zakon o Hrvatskoj radioteleviziji, NN 137/10, 76/12, 78/16.
<https://www.zakon.hr/z/392/Zakon-o-Hrvatskoj-radioteleviziji>
- 4.Zakon o elektroničkim medijima NN 153/09, 84/11, 94/13, 136/13 (čl. 12. st. 2.).
<https://www.zakon.hr/z/196/Zakon-o-elektroni%C4%8Dkim-medijima>
- 5.Zakon o medijima, NN 59/04, 84/11, 81/13 (čl. 4. st. 4.).
<https://www.zakon.hr/z/38/Zakon-o-medijima>
6. Zakon o sprječavanju nereda na športskim terenima NN 117/03, 71/06, 43/09, 34/11. Čl. 4. st. 1. al.5

<https://www.zakon.hr/z/445/Zakon-o-sprje%C4%8Davanju-nereda-na-%C5%A1portskim-natjecanjima>

7. Zakon o suzbijanju diskriminacije NN 85/08, 112/12.Čl.4

<https://www.zakon.hr/z/490/Zakon-o-suzbijanju-diskriminacije>

8. Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira NN 5/90, 30/90, 47/90, 29/94 Čl.5

<https://www.zakon.hr/z/279/Zakon-o-prekr%C5%A1ajima-protiv-javnog-reda-i-mira>

9. Zakon o javnom okupljanju 35 NN 128/99, 90/05, 139/05, 150/05, 82/11, 78/12

<https://www.zakon.hr/z/444/Zakon-o-javnom-okupljanju>

10.Rezolucija Vijeća Europe 2361 T. 7.3.1

https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-9-2021-004802_HR.html

11. Odluka o objavi Opće deklaracije o ljudskim pravima NN 12/2009

https://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/2009_11_12_143.html

12. Ustav Republike Hrvatske pročišćeni tekst NN 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14

<https://www.zakon.hr/z/94/Ustav-Republike-Hrvatske>

13. Konvencija o ljudskim pravima i temeljnim slobodama pročišćeni tekst MU 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06, 2/10

<https://www.zakon.hr/z/364/%28Europska%29-Konvencija-za-za%C5%A1titu-ljudskih-prava-i-temeljnih-sloboda>

14.Povelja Europske unije o temeljnim ljudskim pravima

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016P/TXT&from=RO>

POPIS TABLICA

U tablici 1: prikazan je broj komentara, broj reakcija, broj dijeljenja članka, broj komentara s sadržajem govora mržnje, prema kojem je upućen govor mržnje.

U tablici 2: prikazan je broj komentara, broj reakcija, broj dijeljenja članka, broj komentara s sadržajem govora mržnje, prema kojem je upućen govor mržnje.

U tablici 3: prikazan je broj komentara, broj reakcija, broj dijeljenja članka, broj komentara s sadržajem govora mržnje, prema kojem je upućen govor mržnje.

U tablici 4: prikazan je broj komentara, broj reakcija, broj dijeljenja članka, broj komentara s sadržajem govora mržnje, prema kojem je upućen govor mržnje.

U tablici 5: prikazan je broj komentara, broj reakcija, broj dijeljenja članka, broj komentara s sadržajem govora mržnje, prema kojem je upućen govor mržnje.

U tablici 6: prikazan je broj komentara, broj reakcija, broj dijeljenja članka, broj komentara s sadržajem govora mržnje, prema kojem je upućen govor mržnje.

U tablici 7: prikazan je broj komentara, broj reakcija, broj dijeljenja članka, broj komentara s sadržajem govora mržnje, prema kojem je upućen govor mržnje.

U tablici 8: prikazan je broj komentara, broj reakcija, broj dijeljenja članka, broj komentara s sadržajem govora mržnje, prema kojem je upućen govor mržnje.

U tablici 9: prikazan je broj komentara, broj reakcija, broj dijeljenja članka, broj komentiraš sadržajem govora mržnje, prema kojem je upućen govor mržnje.

U tablici 10: prikazan je broj članaka, ukupan broj komentara, ukupan broj reakcija, dijeljenja, ukupan broj komentara s sadržajem govora mržnje, prema kome je govor upućen..

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1: Ukupan prikaz slučajeva govora mržnje prema osobama

Grafikon 2: Ukupan prikaz oblika govora mržnje